

Svar på skriftligt spørgsmål om stödåtgärder för frilansare inom kulturbranschen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 257/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Saara Hyrkkö /gröna:

Vilka åtgärder vidtar regeringen för att säkerställa att den respons som aktörer inom kulturbranschen framfört mot ansökningspraxisen och fördelningskriterier vid Centret för konstfrämjande tas på allvar och beaktas vid genomförandet av det nya stödpaketet och så att stöden fördelas på ett rättvist sätt,

hur säkerställer regeringen att stöden även omfattar frilansare som arbetar med s.k. stödfunktioner och teknik inom kulturbranschen,

hur säkerställer regeringen att frilansare och andra aktörer i branschen får tillräckligt med psykiskt och konkret stöd för att ansöka om stipendier och

vilka åtgärder vidtar regeringen för att öka uppskattningen av kulturbranschen och främja återhämtningen efter en akut kris?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Covid-19-pandemin har sedan början av pandemin, mars 2020, kraftigt minskat verksamhetsmöjligheterna och näringsutövningen inom konst- och kulturbranschen och för dess aktörer.. Konsekvenserna har på grund av de olika parternas ömsesidiga beroenden varit omfattande och orsakat ekonomiska, avtalsenliga, tidtabellsenliga och logistiska utmaningar, som har försvårat situationen för flera organisationer och försämrat försörjningen för yrkespersoner som arbetar inom kulturbranschen.

Regeringen har sedan pandemins början stött branschen med extra statsunderstöd på sammanlagt cirka 130 miljoner euro. För frilansare och andra som sysselsätter sig själva och eventuellt även andra anställda inom konst och kultur delades ut tilläggsfinansiering ur tilläggsfinansieringshelheten 2020 via Centret för konstfrämjande till ett belopp på sammanlagt 17,5 miljoner euro. Sammanlagt inkom cirka 12 000 ansökningar till Centret för konstfrämjande och sammanlagt fattades cirka 5 200 positiva beslut. Av de positiva besluten gällde 161 firmor. Stipendier beviljades till ett belopp på 3 000, 4 000 och 8 000 euro (i ansökan hösten 2020 firma) för att ersätta inkomstbortfall och andra motsvarande utgifter för yrkespersoner inom konst- och kulturbranschen, konstnärer, yrkesutövare och andra personer inom kulturbranschen. Flest stipendier har sökts av och beviljats till musikbranschen, där inkomstbortfallen har varit störst. Som bäst behandlar man

vid Centret för konstfrämjande ett coronapakett på 15 miljoner euro för konstnärer i den första tilläggsbudgeten för 2021. Cirka 8 000 ansökningar har inkommit till Centret för konstfrämjande.

Det har förts en omfattande diskussion om stödets tillräcklighet och hur de fördelas. Ministeriet har aktivt samlat information om konst- och kulturfältets behov och prioriteringar genom olika enkäter och diskussioner. Senast i början av 2021 genomfördes en enkät bland aktörer inom konst och kultur, inklusive organisationer som representerar yrkespersoner inom branschen, vars resultat kan anses vara riktgivande.

Regeringen har föreslagit att 64,8 miljoner euro i den andra tilläggsbudgeten för 2021 ska fördelas via Centret för konstfrämjande i form av stipendier och understöd till yrkesutövare, firmor och ensamföretagare inom kulturbranschen. Stödet är avsett för arbete, planering av det egna arbetet, utveckling av yrkesskickligheten osv. lika som tidigare. Anslaget fördelas via Centret för konstfrämjande, eftersom ämbetsverket har branschspecifik kunskap som gör det möjligt för det att pröva beviljandet av stöd från fall till fall utifrån de uppgifter som de sökande själva meddelar i sina ansökningar.

Vid verkställandet av tilläggsbudgeten strävar man efter att säkerställa att så ingen marginaliseras. När det gäller ansökningarna 2020 har stöd beviljats aktörer inom konst- och kulturbranschen i stor utsträckning, vilket innebär en omfattande tolkning av begreppet konstnär – konstnärskapet förändras hela tiden. Många aktörer inom det tekniska området har konstnärsutbildning, så det har inte ansetts finnas något hinder för att stöda dem vid Centret för konstfrämjande. I den nya ansökan kunde statsunderstöd delas ut i större utsträckning till firmor och ensamföretagare inom den kreativa branschen, inklusive ensamföretagare som utför tekniska och produktionsrelaterade uppgifter. Till kriterierna för det stöd som delas ut via Centret för konstfrämjande kommer man att lägga till element så att man kan identifiera alla aktörer i kedjan. Med detta avses även frilansare inom kulturbranschen som arbetar med s.k. stödfunktioner och teknik. De är tekniska personer som arbetar inom den kreativa branschens, kultur- och konstbranschens ekosystem och som stöder artisterna. En del av dem har status som arbetstagare, en del är ensamföretagare t.ex. genom firma eller ett eget aktiebolag.

Även sökande som inte fick stipendium på grund av att de tidigare stödbeloppen var små har identifierats som marginaliserade. Till exempel år 2020 kunde cirka hälften av de sökande beviljas stipendium. Cirka 800 personer fick stipendiet två gånger, eftersom de sökande alltid jämförs med den aktuella gruppen sökande. Enligt sakkunniga vid Centret för konstfrämjande uppfyllde 5–20 procent av de sökande inte alla kriterierna och skulle under inga omständigheter ha fått stipendium. Utgångspunkten är att när anslaget nu är betydligt större kan flera också få stöd.

Undervisnings- och kulturministeriet har förutsatt att Centret för konstfrämjande för en dialog med fältet om den kommande ansökan om statsunderstöd. Så har centret gjort och för fortfarande diskussioner med de centrala organisationerna om ansökningskriterierna och processen, så att både ämbetsverket och aktörernas egna organisationer tillsammans hjälper och stöder konstnärerna i denna svåra situation bl.a. när de ansöker om stipendier. Dessutom kommer man i enlighet med regeringens proposition att tillsätta en separat styrgrupp för kulturpolitiska frågor. Denna grupp följer upp beredningen och verkställandet av kulturpolitiska ärenden och dess första upp-

gifter är att samordna och följa upp coronastöden. Avsikten är också att kriterierna för de ansökningar som ingår i stödpaketet för kultur- och evenemangsbranschen ska behandlas i styrgruppen för kulturpolitiska frågor. Om styrgruppen i sin uppföljning konstaterar att det fortfarande finns en grupp personer som marginaliseras, kan till exempel Statskontoret vara en naturlig instans för senare utdelning av stödet.

Undervisnings- och kulturministeriet har inte väntat på att pandemikrisen ska upphöra, utan vidtog genast efter att den började åtgärder för att klara av krisen. Detta har gjorts bland annat genom att uppdatera lägesbilden med enkäter, rundabordssamtal med branschorganisationer och andra centrala aktörer, intensifiera samarbetet med andra ministerier och den övriga förvaltningen, begära information av aktörer inom branschen osv. Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat omfattande statsunderstöd till aktörer inom branschen. De nationella konstinstitutionerna, teatrar, orkestrarna och museerna som får statsandel har fått stöd. Dessutom har man stött andra sammanslutningar inom branschen, såsom föreningar och aktiebolag, läroanstalter som ger grundläggande konstundervisning, produktion av filmer och dramaserier, biografier, föreningshus och kulturevenemang. Företag och företagare inom kulturbranschen har dessutom kunnat ansöka om stöd enligt arbets- och näringsministeriets huvudtitel, dvs. stöd för ensamföretagare från kommunerna våren 2020, stöd för små och medelstora företag från NTM-centralerna, stöd som beviljats av Business Finland samt kostnadsstöd från Statskontoret. Till slut har ministeriet utarbetat ett förslag där man föreslår s.k. steg för ett stegvist öppnande av offentliga tillställningar när läget med covid-19-epidemin förbättrats samt tillsammans med arbets- och näringsministeriet berett en s.k. evenemangsgaranti för att möjliggöra konst- och kulturevenemang sommaren 2021. Syftet med dessa stöd och de stöd som riktas till frilansare har varit att hjälpa aktörer och konstnärer inom branschen att klara av situationen nu, men också att göra det möjligt att fortsätta och återuppta verksamheten så snart begränsningarna tillåter det.

Konst- och kulturbranschen sysselsätter och skapar välfärd. Kulturbranschen värdesätts i hög grad och dess betydelse har accentuerats under krisen. Avsaknaden av servicen i människornas liv har väckt såväl användare som beslutsfattare att i stor utsträckning försvara de aktörer som drabbats av nedstängningen av kulturfältet.

Helsingfors 18.5.2021

Forsknings- och kulturminister Annika Saarikko